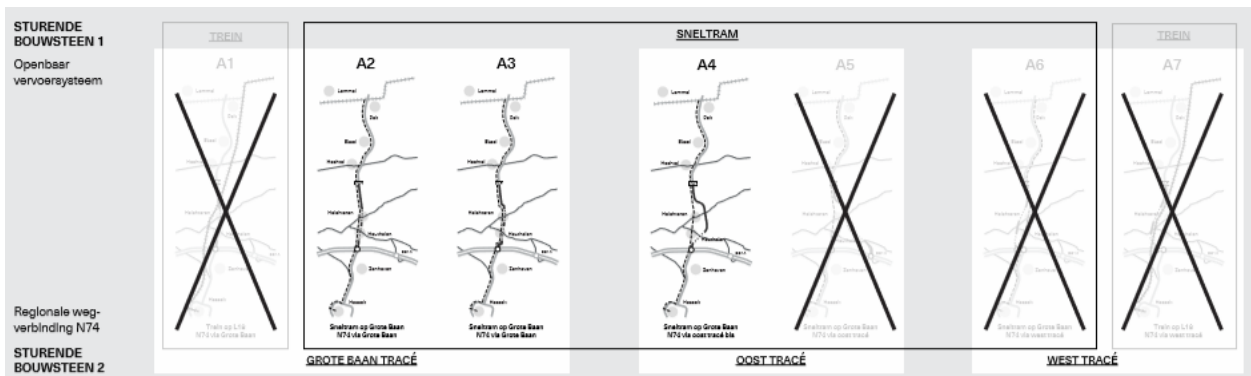

Advies

Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: tussennota

Bron foto: De Werkvennootschap / Studio NZL (Tussennota p. 25)

Brussel, 18 december 2020

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij adviseert de beleidsmakers, in hoofdzaak de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, over landbouw en visserij in de brede zin van het woord. De adviezen, zoals vastgesteld door de belanghebbenden vertegenwoordigd in de adviesraad, passen in een gedragen politieke besluitvorming.

Adviesvraag: Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: tussennota

Adviesvrager: De Werkvennootschap, Botanic Tower, Sint-Lazaruslaan 4-10, 1210 Sint-Joost-ten-Node

Advies verleend aan: Lydia Peeters – Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken; kopie aan Hilde Crevits – viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw; Bart Dochy – voorzitter van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement; Patricia De Clercq – secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij; Joris Relaes – administrateur-generaal van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO); Filip Fontaine - algemeen directeur van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM).

Ontvangst adviesvraag: 9 november 2020

Adviestermijn: 45 dagen

Decretale opdracht: SALV-decreet van 6 juli 2007, art. 4; Vlaams Decreet Complexe Projecten, art. 11.

Goedkeuring raad: 18 december 2020

Adviesnummer: 2020-15

Dossierhouder: Wouter Vanacker – wvanacker@serv.be

Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be

Lydia Peeters
Vlaams Minister van Mobiliteit en Openbare Werken
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II laan 20
B-1000 BRUSSEL

contactpersoon

Koen Carels
kcarels@serv.be

ons kenmerk

20201218_BR_BRADV_CP_NZL_tn_lp

Brussel

18 december 2020

Briefadvies Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: tussennota

Mevrouw de minister

Op 9 november 2020 ontving de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij een adviesvraag in het kader van het Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg (tussennota). De SALV apprecieert dat zij zo kan bijdragen aan het bij decreet voorziene inspraak- en participatieproces dat de realisatie van complexe projecten ondersteunt. De adviesraad keurde het advies goed op 18 december 2020.

Natuurpunt/Bond Beter Leefmilieu onthouden zich bij dit advies.

Krachtlijnen

- **De SALV waardeert de uitkomst van de vertrechtering, waarbij het verdere onderzoek zich zal toespitsen op de alternatieven A2, A3 en A4.**
- **Door de vertrechtering is zeker voldoende opportuniteit ontstaan om de drie resterende alternatieven te onderwerpen aan een meer diepgaand thematisch onderzoek, zodat er meer duidelijkheid komt omtrent de rechtstreekse en onrechtstreekse impact van elk alternatief op landbouw.**
- **Overweeg de inbedding van de tussennota als facultatieve procedurestap in het daartoe voorziene wettelijk kader inzake complexe projecten.**

Situering

Algemene doelstellingen van het project

Het complex project beoogt een fundamentele verbetering van diverse mobiliteitsvormen (auto, vrachtauto, openbaar vervoer, fiets) tussen Hasselt en Pelt. Centraal in deze hertekening staat de N74, en de ontwikkeling van een performant openbaar vervoersysteem in de regio (Spartacusplan) die een modal shift moet creëren. De mobiliteitsoplossing moet derhalve bijdragen aan de economische ontwikkeling in de regio en aan de verbetering van de woonkwaliteit in verschillende dorpskernen die de N74 momenteel doorkruist. Tegelijk wil het project de natuurwaarden in de regio verbeteren. Via grote Speciale Beschermingszones (SBZ's), VEN-gebieden en natuureservaten worden grote eenheden natuur beleidsmatig en juridisch beschermd, zowel op Vlaams als Europees niveau. Naast het oplossen van de verkeers- en bereikbaarheidsproblematiek en het behouden en ontwikkelen van natuurwaarden wil het project ook bijdragen aan de menselijke leefkwaliteit, het landschap, de landbouw en de economie.

Proces

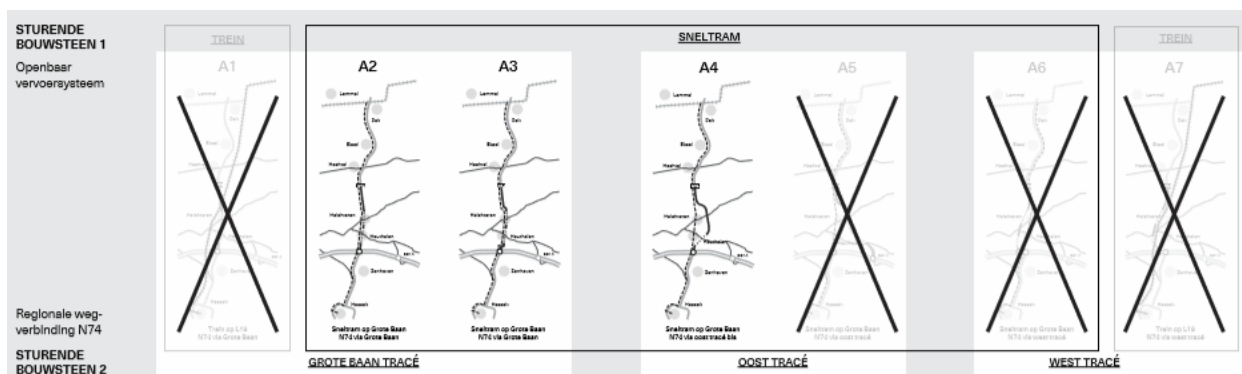
Het complex project Noord-Zuidverbinding Limburg bevindt zich momenteel in de uitvoeringsfase van het geïntegreerde effectenonderzoek. De alternatievenonderzoeksnota geeft vorm aan het proces en de inhoudelijke oriëntering van het geïntegreerde effectenonderzoek en werd eerder dit jaar voor advies aan de SALV voorgelegd. De SALV bracht hierover advies uit op 24 april 2020.¹ Uit de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota² en het begeleidend overwegingsdocument³ blijkt dat voornamelijk met het minderheidsstandpunt in het advies werd rekening gehouden.

Bij aanvang van de eerste onderzoeksfase, i.e. het verfijnend onderzoek, stonden zeven onderzoeksalternatieven centraal. Op 24 september 2020 besliste de stuurgroep van NZL op voorstel van De Werkvennootschap en het Departement Omgeving om drie alternatieven te weerhouden voor het Complex Project Noord- Zuid Limburg (NZL) op basis van een vertrechtering. Die vertrechtering was gestoeld op een analyse op het vlak van mobiliteit en de milieu-impact, eco-hydrologisch onderzoek, en een brede kostenraming. Deze vertrechtering heeft geleid tot een selectie van 3 alternatieven:

¹ SALV, 24 april 2020, Advies Complex project Noord-Zuidverbinding Limburg, <https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-complex-project-noord-zuidverbinding-limburg>.

² Studio NZL, De Werkvennootschap en Departement Omgeving, 2020, Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: Geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota, https://www.noordzuidlimburg.be/s/NZL-20200728-GeactualiseerdeAON_compressed.pdf.

³ Studio NZL, De Werkvennootschap en Departement Omgeving, 2020, Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: Overwegingsdocument, <https://www.noordzuidlimburg.be/s/NZL-20200903-AON-Overwegingsdocument-V2.pdf>.

Figuur 1: De vertrechtering heeft geleid tot een selectie van drie alternatieven voor verder onderzoek (bron: tussennota CP NZL, p. 25)

Zoals aangekondigd in de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota⁴, brengt de tussennota iedereen op de hoogte van het reeds gevoerde onderzoek en de beslissing tot vertrechtering. Bovendien zorgt de tussennota voor inspraak op de beslissing tot vertrechtering en de methodologie van het onderzoek om tot die beslissing te komen. Ook worden de drie verder te onderzoeken redelijke alternatieven duidelijk omschreven. Als dusdanig wordt de alternatievenonderzoeksnota verder uitgebreid en verfijnd.

De resterende alternatieven zullen hierna voorwerp vormen van verder onderzoek, met name het thematisch onderzoek en de geïntegreerde afweging. In de tweede onderzoeksfase worden de alternatieven thematisch onderzocht via onder meer een milieueffectenrapport (MER), een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA), een passende beoordeling, een verscherpte natuurtoets, en een landbouwimpactstudie (LIS). In een derde fase worden alle onderzoeksresultaten samengebracht vervolgens op basis van een afwegingskader met elkaar vergeleken. Deze geïntegreerde afweging resulteert in een ontwerp van voorkeursalternatief, dat door de Vlaamse Regering bekrachtigd zal worden in een voorkeursbesluit. Daarover zal normaliter een nieuwe publieke consultatie volgen.

De geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota voorziet dat in het thematisch onderzoek kansen voor kernversterking en bedrijvigheid, natuur, landbouw en recreatie via de vaste en volgende bouwstenen zullen verkend worden. Volgens de huidige aanpak van het onderzoek zou de impact van een aantal bouwstenen op de landbouwsector pas bij de verdere uitwerking van het voorkeursalternatief gedetailleerd worden onderzocht. Het gaat daarbij onder meer om de vaste Bouwsteen 21 ('optimaliseren groen-blauwen netwerken').⁵

⁴ Studio NZL, De Werkvennootschap en Departement Omgeving, 2020, Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: Geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota, p. 119, https://www.noordzuidlimburg.be/s/NZL-20200728-GeactualiseerdeAON_compressed.pdf.

⁵ Ibidem, p. 113 en 131.

Advies

De SALV formuleert drie specifieke aanbevelingen met betrekking tot de voorliggende tussennota:

[1] De SALV vindt het positief dat de uitkomst van deze ingrijpende stap in het geïntegreerde effectenonderzoek ter advisering aan de belanghebbenden wordt voorgelegd. Deze tussentijdse beslissing heeft immers een grote invloed op het verdere verloop van het geïntegreerde effectenonderzoek. De adviesraad onderschrijft bovendien de transparante toepassing van de tussennota als procedurestap in dit project, gelet op de aankondiging ervan in de geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota.

[2] De SALV waardeert de uitkomst van de vertrechtering, waarbij de alternatieven A2, A3 en A4 voor verder onderzoek worden geselecteerd. De adviesraad kan zich vinden in het resultaat van de vertrechtering van de onderzoeksalternatieven. Met de uitsluiting van de vier alternatieven – en van alternatief A5 “het ruime oostelijke tracé” in het bijzonder – worden immers een aantal scenario’s vermeden die zouden leiden tot een aanzienlijk verlies van landbouwgebied, zowel door directe ruimte-inname als door indirecte inname door compensaties voor natuur.

[3] De SALV stelt vast dat door de vertrechtering zeker voldoende opportuniteit is ontstaan om de drie resterende alternatieven te onderwerpen aan een meer diepgaand thematisch onderzoek. In de alternatievenonderzoeksnota en het overwegingsdocument werd het niet wenselijk geacht om alle zeven alternatieven te onderwerpen aan een diepgaand onderzoek naar de impact van de sturende en vaste bouwstenen op de landbouwsector. Als motivering daartoe werd aangegeven dat de omschreven alternatieven op basis van het vooronderzoek inzake mobiliteit en natuurimpact nog nader moesten worden verfijnd en (desgevallend) gehercombineerd.⁶ Als gevolg van de vertrechtering is er volgens de adviesraad nu voldoende opportuniteit gecreëerd om de eerdere aanbevelingen van de SALV wel degelijk op te volgen voor de resterende alternatieven, en aldus:

- voor elk van de drie alternatieven een passende beoordeling te maken van de effecten die elk alternatief met zich zullen meebrengen ten aanzien van de SBZ en van de maatregelen die die impact in afdoende mate kunnen milderen.⁷
- een Landbouweffectenrapport (LER) en een MKBA uit te werken in het kader van het thematisch onderzoek. Bij de opmaak van de MKBA dient men rekening te houden met de intrinsieke en maatschappelijke waarde van land- en tuinbouw (vrijwaren en beheer van de open ruimte, plattelandstoerisme, voedselvoorziening, verbredingsactiviteiten, ...), met de

⁶ Studio NZL, De Werkvennootschap en Departement Omgeving, 2020, Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: Overwegingsdocument, p. 157, <https://www.noordzuidlimburg.be/s/NZL-20200903-AON-Overwegingsdocument-V2.pdf>.

⁷ Conform Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, art. 3 lid 3. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992L0043&from=EN>

impact van de compenserende maatregelen op de land- en tuinbouw in de regio en met de repercussies op bedrijfsniveau.

- het thematisch onderzoek uit te breiden met een bepaling van de invloed, zowel rechtstreeks als onrechtstreeks, van Bouwsteen 21 op de landbouwsector. De SALV vraagt om bij de verkenning van de kansen inzake Bouwsteen 21 in het bijzonder aandacht te besteden aan die opportuniteiten die vanuit het perspectief van klimaatadaptatie win-wins kunnen opleveren voor zowel natuur als landbouw. Dergelijke opportuniteiten ontwikkelen niet alleen natuurwaarden. Ze reduceren als adaptatiegerichte voorzieningen ook de effecten van klimaatverandering (waaronder droogte en hevige neerslag) op de landbouw.
- concrete invulling te geven aan de vooralsnog vaag uitgewerkte, landbouwgerichte Ambitie 9.⁸ Nu er nog drie alternatieven overblijven, moet het mogelijk zijn om voor elk alternatief duidelijk te maken wat de landbouwambitie zal zijn.

Ter gelegenheid van deze adviesvraag formuleert de SALV een algemene aanbeveling met betrekking tot de generieke regelgeving inzake het onderzoeks- en besluitvormingsproces inzake complexe projecten:

[4] Overweeg om de tussennota als facultatieve procedurestap in het daartoe voorziene wettelijk kader in te bedden. De SALV stelt andermaal vast dat het geïntegreerde effectenonderzoek in complexe projecten uitgebreid wordt door middel van een tussennota.⁹ De adviesraad vindt dat een tussennota als processtap zeker een meerwaarde kan bieden, omdat ze maatwerk, wendbaarheid en inspraak aan het onderzoeks- en beslissingsproces kan toevoegen. Gelet op het belang van flexibiliteit en maatwerk om dergelijke complexe projecten sneller en beter uit te voeren, heeft de SALV, samen met de SERV en de Minaraad, eerder de beleidskeuze onderschreven om de regelgeving zo veel mogelijk te beperken tot de belangrijkste procedurestappen.¹⁰

De praktijk toont intussen aan dat de tussennota vrij frequent als procedurele tussenstap in het onderzoeksproces van complexe projecten wordt ingepast. Daarom vraagt de SALV om de inbedding van de tussennota als niet-verplichte tussenstap in het daartoe voorziene wettelijk kader te overwegen. Door middel van een aantal minimale voorwaarden kan de regelgeving beter waarborgen dat de toepassing van dergelijke facultatieve tussennota's beantwoordt aan de principes die volgens dat decreet centraal staan in de procesaanpak van de

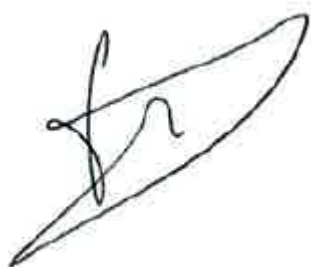
⁸ "Noord-Zuid Limburg zoekt afstemming met de aanwezige land- en bosbouw en gaat op zoek naar kansen voor het versterken en verbreden van de landbouwstructuur." AON, p. 49.

⁹ Zie onder meer in het geïntegreerde effectenonderzoek met betrekking tot het Complex Project Realisatie Extra Containerbehandelingscapaciteit in het Havengebied Antwerpen, waarover de SALV advies heeft verleend (SALV, 24 juli 2018, Advies Tussennota Complex Project Havengebied Antwerpen, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20180717_Complex_Project_Antwerpen_briefadvies_def_Weyts.pdf) en het Complex Project Verbetering van de Nautische Toegankelijkheid tot de (achter)haven van Zeebrugge.

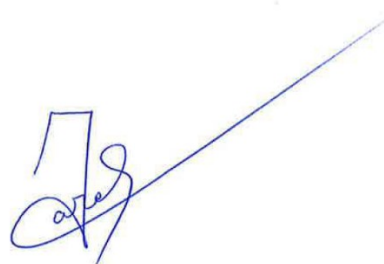
¹⁰ SALV, SERV en Minaraad, 23 juni 2014, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, p. 7. https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/14-026%20Advies%20ontwerpbesluit%20complexe%20projecten_0.pdf

besluitvormingsprocedure, waaronder participatie, de gelijktijdigheid van de onderzoeken, en de gedragen procesregie.¹¹ Het is daarbij van belang dat de regelgeving de gelijkwaardigheid van het alternatievenonderzoek verzekert. Eerder wees ook de Mobiliteitsraad op het belang van een doordachte toepassing van tussennota's met het oog op het behoud van het maatschappelijk draagvlak voor complexe projecten.¹²

Hoogachtend

Hendrik Vandamme
voorzitter

Koen Carels
secretaris

Bijlage: -

Kopie:

Hilde Crevits – viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw;

Bart Dochy – voorzitter van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement;

Patricia De Clercq – secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij;

Joris Relaes – administrateur-generaal van het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO)

Filip Fontaine - algemeen directeur van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)

¹¹ Cf. Vlaams decreet betreffende complexe projecten, 25 april 2014, art. 5.

¹² MORA, 17 augustus 2018, Advies Tussennota complexe project Extra Containercapaciteit havengebied Antwerpen, p. 7-8, <https://www.mobiliteitsraad.be/mora/publicatie/advies-containerbehandelingscapaciteit-havengebied-antwerpen>.

Bibliografie

- Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, art. 3 lid 3.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992L0043&from=EN>
- MORA, 17 augustus 2018, Advies Tussennota complexe project Extra Containercapaciteit havengebied Antwerpen, <https://www.mobiliteitsraad.be/mora/publicatie/advies-containerbehandelingscapaciteit-havengebied-antwerpen>
- SALV, SERV en Minaraad, 23 juni 2014, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/14-026%20Advies%20ontwerpbesluit%20complexe%20projecten_0.pdf
- SALV, 24 juli 2018, Advies Tussennota Complex Project Havengebied Antwerpen, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20180717_Complex_Project_Antwerpen_briefadvies_def_Weyts.pdf
- SALV, 24 april 2020, Advies Complex project Noord-Zuidverbinding Limburg, <https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-complex-project-noord-zuidverbinding-limburg>.
- Studio NZL, De Werkvennootschap en Departement Omgeving, 2020, Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: Geactualiseerde alternatievenonderzoeksnota, https://www.noordzuidlimburg.be/s/NZL-20200728-GeactualiseerdeAON_compressed.pdf.
- Studio NZL, De Werkvennootschap en Departement Omgeving, 2020, Complex Project Noord-Zuidverbinding Limburg: Overwegingsdocument, <https://www.noordzuidlimburg.be/s/NZL-20200903-AON-Overwegingsdocument-V2.pdf>.
- Vlaams decreet betreffende complexe projecten, 25 april 2014, <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1024468.html>

Websites geraadpleegd op 18 december 2020